

1.3 Grankulla stads läroplan för förskoleundervisningen

Grankulla stads läroplan för förskoleundervisningen består av de nationella grunderna för förskoleundervisningens läroplan, som har kompletterats med Grankullas prioriteringar. Grankulla stads läroplan för förskoleundervisningen definierar, styr och stöder anordnandet av förskoleundervisningen i alla de enheter som erbjuder förskoleundervisning. Förskoleenheterna gör årligen upp sina enhetsspecifika verksamhetsplaner (bilaga 1: Verksamhetsplan för förskoleundervisningen) med utgångspunkt i Grankullas stads läroplan för förskoleundervisningen.

Utvärderingen av hur den lokala läroplanen har förverkligats görs årligen i förskoleenheterna i samband med utvärderingen av den enhetsspecifika verksamhetsplanen. Läroplanen för förskoleundervisningen utvärderas och uppdateras också då Utbildningsstyrelsen har uppdaterat sina styrdokument.

Stadens läroplan för förskoleundervisningen (2016) har uppdaterats sommaren 2022 och igen våren 2023 efter att Utbildningsstyrelsen ändrade grunderna för förskoleundervisningens läroplan (2014). En arbetsgrupp som bestod av olika yrkesgrupper inom förskoleundervisningen deltog i uppdateringsarbetet. Ledarna för småbarnspedagogiska enheter har skickat läroplanen till föräldraföreningarna för kommentering. Utöver de ändringar som krävs av de ändrade grunderna har den delvis föräldrade texten också uppdaterats i andra avseenden, till exempel föräldrade termer har uppdaterats.

Då läroplanen för förskoleundervisningen har godkänts, kommer den att publiceras bl.a. på Grankulla stads webbplats och i eGrunder. Vårdnadshavarna uppmuntras att bekanta sig med läroplanen.

Jämställdhetsplan och en plan för likabehandling utarbetas som en fristående plan.

2.6. Lokala specificeringar i förskoleundervisningen i Grankulla

Kommunal förskoleundervisning anordnas i Grankulla på finska och svenska. En levande tvåspråkighet är viktig i Grankulla och inom förskoleundervisningen stärker vi det positiva förhållningssättet till det andra inhemska språket och kulturen. Svenskspråkig förskoleundervisning ges i förskoleenheten som verkar i anslutning till lågklasserna i Granhultsskolan samt som svenskspråkigt språkbad i språkbadsenheten. Finskspråkig förskoleundervisning ges i finskspråkiga enheter för småbarnspedagogik. Privata anordnare har möjlighet att ansöka om rätten att anordna förskoleundervisning också på andra språk än finska eller svenska.

Förskoleundervisning anordnas i enlighet med lagen om grundläggande utbildning, grunderna för förskoleundervisningens läroplan (2014) och Grankulla stads läroplan för förskoleundervisningen som har godkänts av finska respektive svenska utskottet för undervisning och småbarnspedagogik och uppdaterats 2016, 2022 och 2023. Grankulla stads läroplan för förskoleundervisningen kompletteras av förskoleenheternas enhetsspecifika verksamhetsplaner som chefen för småbarnspedagogiken årligen godkänner före utgången av september. Vid anordnandet av förskoleundervisning beaktas även den lokala elevvårdsplanen.

Förskoleundervisningen i Grankulla stad hör administrativt till utbildningssektorn, och den lyder under finska och svenska utskotten för undervisning och småbarnspedagogik. Utskotten för undervisning och småbarnspedagogik fattar årligen beslut om de platser och tider i de finskspråkiga enheterna där den avgiftsfria förskoleundervisningen ordnas.

Vårdnadshavare till barn i förskoleåldern informeras om det elektroniska ansökningsförfarandet för förskoleundervisningen per post, på stadens webbplats och i lokaltidningen KaunisGrani och vid behov även personligt då de kontaktar servicehandledningen.

- Värdegrunden för förskoleundervisningen i Grankulla

Stadens strategi och värderingar styr vår verksamhet. Visionen inom småbarnspedagogiken är "Starka rötter, bärande vingar", dvs. idén om bildningens roll i mänsklig utveckling. Visionen fungerar som vår ledstjärna. Vi anser att högkvalitativ förskoleundervisning och småbarnspedagogik spelar en väsentlig roll i att möjliggöra ett barns tillväxt mot en blomstrande och aktiv vuxenålder. Likabehandling, delaktighet och jämlikhet är våra centrala värderingar i förskoleundervisningen.

- Synen på lärande inom förskoleundervisningen i Grankulla

Läroplanen för förskoleundervisningen i Grankulla har gjorts upp med utgångspunkt i en syn på lärande enligt vilken barn tar till sig kunskap och nya färdigheter i interaktion med andra barn, lärare och pedagoger, olika gemenskaper och sin närmaste omgivning. I förskoleundervisningen lär sig barnet genom handling och utforskning. Barnet ses alltså som en aktiv aktör som är intresserad av saker. I förskoleundervisningen fungerar de vuxna som möjliggörare för barnets delaktighet och vi ser till att alla barn får möjlighet att påverka verksamhetens innehåll.

Utgångspunkten för lärandet är varje barns tidigare erfarenheter och kunskaper. Det är viktigt att nya kunskaper och färdigheter har anknytning till barnens vardag och erfarenhetsvärld.

Inom förskoleundervisningen används pedagogik som lämpar sig för småbarnspedagogik och barnens intressen respekteras i organiseringen av undervisningen. Leken i dess olika former är starkt närvarande i förskoleundervisningens verksamhet. Vårdnadshavare är viktiga samarbetsparter i planering, genomförande och utvärdering av verksamhet. I förskoleundervisningen stöds barnets medvetenhet om sitt lärande och barnet får hjälp med att uppmärksamma de upplevelser av framgång och lärande som sker i vardagen.

Lek är den primära inlärningsformen för barn i förskoleåldern. Genom leken övar barnet sig i nya färdigheter och strukturerar den omgivande världen och sina upplevelser samt uttrycker sina känslor och behov. Det behövs tid och rum för lek. Den vuxnas uppgift är att stödja leken genom att skapa en trygg och inspirerande miljö för lek. Genom att iaktta leken och å andra sidan också genom att delta i leken kan den vuxna få unik information om barnet och hans liv.

Mångsidig kompetens inom förskoleundervisningen: Åtgärder, utvärdering och utveckling inom förskoleundervisningen i Grankulla

Den mångsidiga kompetensen utvecklas i såväl förskolegruppens verksamhet som i samarbetet mellan förskolegrupperna och samarbetet med den grundläggande utbildningen. Uppdraget för utveckling av den mångsidiga kompetensen löper som ett kontinuum från grunderna för planen för småbarnspedagogik till grunderna för förskoleundervisningens och den grundläggande utbildningens läroplan. Genomförande av uppdraget förutsätter systematiskt arbete och utvärdering av uppnående av mål. Genomförandet förutsätter också samarbete mellan småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Övergångsfasen mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ses som en meningsfull period i ett barns liv. Förskoleundervisningen har ett nära samarbete med barnets närskola, och verksamheten planeras och utvärderas regelbundet. Personalen inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen träffar varandra på olika palaver, på Teams och även med hjälp av olika WhatsApp-grupper.

- Förmåga att tänka och lära sig inom förskoleundervisningen i Grankulla

I Grankulla stöds barnets syn på sitt eget lärande genom positiva inlärningsupplevelser och genom att göra inlärningsprocessen synlig. Barnet får hjälp och stöd att se sin egen läroprocess. I Grankulla stöds barnets syn på sitt eget lärande genom positiva läroupplevelser. Barnet får hjälp och stöd att se sin egen läroprocess. Olika lärostile beaktas, och metakunskap och olika inlärningskanaler diskuteras med barnen.

Både barnen och de vuxna deltar i pedagogisk dokumentation för att synliggöra lärande och tänkande. I Grankulla stärks förmågan att tänka och lära sig som Framtidens forskare. Målet är att väcka barnens kunskapsörst och nyfikenhet på fenomen. Den framtida forskarens färdigheter kan stärkas med de möjligheter som DigiLab erbjuder. Bilaga 19: DigiTrädet.

- Kulturell kompetens, interaktion och uttryck inom förskoleundervisningen i Grankulla

Vuxna visar exempel på gott uppförande och artigt beteende. Betydelsen av gott uppförande diskuteras och övervägas med barnen. I förskoleundervisningen övar barnen dagligen emotionella färdigheter och interaktionsförmåga på ett tryggt sätt med sin kamratgrupp. Mobbning förebyggs genom att uppmärksamma sociala relationer mellan barn och stödja kompisfärdigheter. Vi lär barn att känna igen och uttrycka känslor på ett känsligt sätt. När det är möjligt använder vi också verktyget KÄNSLO- OCH KOMPISFÄRDIGHETENS STIG - ett arbetsredskap för känslöfärdigheter (bilaga 7).

Nutiden betraktas genom att behandla aktuella frågor som barnen funderar på eller är intresserade av. Tillsammans med barnen bekantar vi oss med den kulturella mångfalden i närmiljön med en respektfull inställning. Den kulturella mångfalden innebär bland annat mångfalden av människor, kön och familjer. Målet är att uppfostra barn till att inse att människor är olika men jämlika.

Vi anser att det är viktigt i förskoleundervisningen att diskutera frågor om det förflutna med barnen eftersom också det förflutna alltid är närvarande. I förskoleundervisningen lär vi känna kulturella utfärds mål inom Grankulla stads område till fots. Dessutom bekantar vi oss mångsidigt med Grankullas unika närhistoria.

I förskoleundervisningen lär barnen sig att uppskatta sina egna och andra familjernas traditioner och vanor. Personalen ser till att kulturell mångfald blir bekant för alla barnen i gruppen. Utvecklingen av barnens språkmedvetenhet stöds och barnen uppmuntras att uttrycka sig på olika sätt. Språkmedveten förskoleundervisning är något som alla barn har rätt till. Personalen förstår vikten av språk i förskoleundervisningen och ser språklig mångfald som en resurs och rikedom. Jämlik och likvärdig förskoleundervisning, som ingår i värdegrunden, diskuteras mer i handboken för språklig, kulturell och åskådningsmässig medvetenhet inom småbarns pedagogiken och förskoleundervisningen (bilaga 6). Språk- och kulturläraren stöder pedagogernas pedagogiska verksamhet.

- Förmåga att ta hand om sig själv och vardagskompetens i förskoleundervisningen i Grankulla

Det är viktigt för ett barn i förskoleåldern att känna att hen är bra, kunnig och viktig. Barnet tycker om att få göra saker själv och att lyckas med dem. Barnet uppmuntras och barnet får positiv respons då hen provar på saker. Vi anser att det är viktigt att stödja barnets självständighet och mod att prova. Vi gör det möjligt för barn att göra saker som stöder självständigheten i vardagen, såsom att ta mat själva, små städnings- och organiseringsuppgifter samt till exempel att agera som assistent i olika aktiviteter.

Förskoleundervisningen ska också stödja barnen att förhålla sig positivt till framtiden. I förskoleundervisningen syftar vi till att stödja barnens positiva och respekterande förhållande till naturen. Grankulla stads förskoleundervisning främjar hållbar utveckling. Vi tar hänsyn till energibesparing och återvinning samt minskning av avfall. Barnen deltar och är aktiva aktörer i strävan efter hållbar utveckling till exempel genom att de deltar i olika faser av återvinningen.

Ytterligare information finns i planen för miljöfostran (bilaga 5). I förskoleundervisningen beaktar vi också exempelvis matfostran och tar hänsyn till barnens olika behov i matsituationer.

Sport och motion i dess olika former ingår i förskoleundervisningen under alla årstider. Mångsidig motion ordnas både utomhus och inomhus. Vi utnyttjar rörelse på ett pedagogiskt sätt i olika situationer och stunder. Personalen förstår vilken betydelse rörelse har för ett barns helhetsmässiga välmående. Motionsredskap finns tillgängliga för barnen i mån av möjlighet. Miljöerna vid de småbarnspedagogiska enheterna ska vara tillåtande och möjligheten till motion och rörelse nekas inte utan snarare ska man överväga hur barnen kan röra på sig på ett tryggt sätt. I Grankulla finns olika platser för sport och motion såsom simhallen, ishallen, idrottsplanen, och tex. Kasabergets naturstig med olika QR-koder på gångavstånd och platserna används i den pedagogiska verksamheten.

- Multilitteracitet inom förskoleundervisningen i Grankulla

I Grankulla vill vi betona vikten av litteratur inom multilitteracitetens olika delområden och vi läser för barn i förskoleundervisningen varje dag. Den lästa texten diskuteras, och vi funderar på betydelsen av orden och texten tillsammans med barnen. Vi stöder utvecklingen av barnens kritiska läsförmåga och vi hjälper också barnen att ha en kritisk inställning till olika informationskällor. Vi uppmuntrar barnen att använda, undersöka och också producera olika slags meddelanden. Vi använder olika metoder mångsidigt för att utveckla barnens multilitteracitet. De vuxna i förskolegruppen visar exempel för barnen i användningen av olika metoder. De vuxna erbjuder barnen en rik textmiljö, till exempel med olika böcker, kulturtjänster för barn, filmer, musik och ramsor. Barnen ses som aktiva aktörer och barnens delaktighet stärks i takt med att deras multilitteracitet utvecklas. Samtidigt vidgas barnens värld som blir mer strukturerad och får nya betydelser.

Grankulla bibliotek och förskoleundervisningen samarbetar aktivt. Förskolan besöker biblioteket regelbundet och biblioteket stöder förskoleundervisningen i litteraturfostran. Dessutom lyssnar biblioteket på personalen och barnen då det granskar sitt utbud av barnlitteratur. Biblioteket erbjuder också personalen möjlighet att uppdatera sin kompetens, till exempel att koppla ihop gränssnitt mellan litteratur och mångsidig kompetens. Biblioteket informerar personalen också om olika litterära trender och vägleder personalen i användningen av dem som en del av den pedagogiska verksamheten.

- Digital kompetens inom förskoleundervisningen i Grankulla

I Grankulla har vi Grani DigiLab som är en lärmiljö där det finns ny teknologi, såsom en 3D-skrivare, programmering, förstärkt verklighet och virtuell verklighet. Grankulla stad har utvecklat ett verktyg som kallas Digrädet – Framtidens forskare (Bilaga 19) som stöder och utvecklar barnens digikunskaper på ett åldersanpassat sätt. Leken är den viktigaste utgångspunkten i utvecklingen av digikunskaperna. I Digrädet har utvecklingen av digikunskaperna hos barn samt övningarna beskrivits åldersvis. Ett exempel på en undersökningssuppgift som hör samman med vetenskap och naturfenomen är forskarportföljen som cirkulerar i enheterna. Barnens nyfikenhet, frågor och intressen utgör grunden för all digital verksamhet i förskoleundervisningen i Grankulla. I förskolans grupper finns till exempel pekskärmar och iPads, som kopplas med hänsyn till barnens intressen ihop med olika lärandehelheter inom förskoleundervisningen

- Deltagande och möjligheter att påverka i förskoleundervisningen i Grankulla

Med barnets delaktighet avses i förskoleundervisningen att barnet är en aktiv aktör och en medlem i sin grupp. Barnens tankar och åsikter blir inte bara hörda utan de beaktas också i förskolans vardag och verksamhet. Barnen ska ha möjlighet att påverka sådant som har med deras liv att göra samt bli förstådda och accepterade som sig själva. För att barnet ska kunna uppleva delaktighet måste omgivningen vara trygg.

Vi skapar trygghet med växelverkan, anknytningsrelationer, gemensamma regler för gruppen och konsekvens. I en trygg miljö får barnet stöd för att utveckla sin egen identitet och självkänsla. Alla medlemmar i gruppen är uppskattade och respekterade, alla får sin röst hörd så att var och en känner att hen är en del av gruppen. I en inkluderande verksamhetskultur fungerar de vuxna som modeller för barnen och visar hur en jämlik och jämställd gemenskap fungerar. Barnen ges möjligheter att påverka frågor som rör dem själva enligt deras utvecklingsnivå. Ramen för den pedagogiska verksamheten planeras så att den stöder och inkluderar alla barn. Då kan varje barn vara delaktigt i all verksamhet.

Barnets delaktighet och deltagande utgör grunden för all vår verksamhet: de blir hörda i vardagen och de tas med i diskussioner för att utreda vad som intresserar dem. Den vuxna skapar i förskolan ramar som stöder barnets aktivitet, individualitet och samverkan med andra. Hen väcker barnets intresse för nya saker genom att erbjuda barnet möjligheter till meningsfulla, åldersanpassade aktiviteter, upplevelser och ledd verksamhet samt möjligheter att träffa egna val. Verksamheten i förskoleundervisningen planeras, genomförs och utvärderas i samverkan med barnen, vårdnadshavarna och förskolepersonalen.

- Utvärdering och utveckling av mångsidig kompetens i förskoleundervisningen i Grankulla

Utgångspunkten för utvärdering och utveckling av mångsidig kompetens är alltid barngruppen, växelverkan mellan barnen, barnens intressen och pedagogernas pedagogiska mål som de har satt upp för verksamhetsperioden. Den lokala planen för förskoleundervisning kompletteras med verksamhetsplanerna (bilaga 1). Verksamhetsplanerna som enheterna för småbarnspedagogiken utarbetar varje år preciserar hur man förverkligar planen för småbarnspedagogiken i varje enhet med beaktande av den enskilda enhetens särdrag. Utöver verksamhetsplanerna utarbetar grupperna en så kallad Pedagogisk förbindelse för teamet (bilaga 2). Den lokala planen för förskoleundervisning är ett dokument som styr förskoleundervisningen. Planen utgör också som en del av verksamhetsplanen målen för förskoleundervisningens verksamhetsperiod. Utvärdering och utveckling bör därför betraktas som ett delområde inom mångsidig kompetens.

Förskolegruppens personal förstår också den pedagogiska dokumenteringsprocessen och dess värde då de planerar pedagogisk verksamhet med fokus på barnet och då de bedömer sin egen verksamhet. Pedagogisk dokumentation används i utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten. I Grankulla omfattar den pedagogiska dokumentationen till exempel barnens parlament, sagotering, anteckningar om barnens frågor, fotografier, videosnuttar och konstnärliga alster. En viktig del är de iakttagelser som lärarna inom småbarnspedagogiken antecknar. Barnets plan för förskoleundervisning (bilaga 3) ingår i pedagogisk dokumentation.

Grankulla stad genomför regelbundet en kundenkät för småbarnspedagogiken i samarbete med de andra kommunerna i huvudstadsregionen. Enkäten genomförs vartannat år och innehåller delar för

vårdnadshavarnas synpunkter och delar där barnens synsätt kartläggs. Enkätresultaten utnyttjas för utveckling av tjänsterna både inom staden och inom de olika enheterna. Utvärderingsredskapet som Grankulla stad använder finns som bilaga (bilaga 14). Ledningen för småbarnspedagogiken väljer varje år tre indikatorer som används för att utvärdera verksamheten. Utöver det väljer också gruppen själv en indikator för att utvärdera verksamheten. Enhetsledarna inom småbarnspedagogik gör ett sammandrag av utvärderingens resultat och utvecklingsbehoven samt målen för utvecklingen i sina enheter för ledningen inom småbarnspedagogiken. Dessutom publicerar alla enheter inom småbarnspedagogiken de mest centrala resultaten från utvärderingen till exempel på sina webbsidor. Vi följer upp nyckeltalen inom småbarnspedagogiken i anslutning till delårsrapporten och bokslutet samt med verktygen inom informationsbaserad ledning.

Vi möjliggör vårdnadshavarnas delaktighet till exempel genom interaktiva vårdnadshavarmöten. Varje vårdnadshavare har möjlighet att delta i planeringen och utvärdering av förskoleundervisningen, till exempel i samband med samtalen om barnets plan för förskoleundervisning. Flera av enheterna inom småbarnspedagogiken i Grankulla har en aktiv föräldraförening.

Både vuxna och barn lär sig, växer och utvecklas i växelverkan med andra. Detta är en helhetsmässig process som sker överallt under hela livstiden. I en gemenskap där lärande sker fungerar barn och vuxna tillsammans och planerar, provar och utvärderar nya och olika tillvägagångssätt. Att uppleva gemenskap och att höra till en gemenskap är centralt för lärande och delaktighet. Inom gemenskapen ska man uppmuntras till att experimentera, försöka och vara uthållig, men det ska också vara tillåtet att göra misstag. Av personalen förväntas ett reflekterande arbetssätt i förhållande till sig själv, teamet och hela arbetsgemenskapen. Dessutom förutsätts en genuin vilja att utvecklas i sitt arbete. Alla anställda ska få respons, handledning och stöd av den övriga personalen och sin chef för att utveckla sitt kunnande. I varje enhet ordnas förutom gemensamma möten för hela personalen och teammöten även regelbundna temamöten för olika yrkesgrupper. På dessa möten diskuterar deltagarna aktuella ärenden, utvärderar verksamheten och delar med sig av sina erfarenheter.

3.4

- Mål och utvärderingspraxis för utveckling av förskoleundervisningens verksamhetskultur

Positiv pedagogik, barnens styrkor och barnens delaktighet i planeringen av verksamheten står i centrum för förskoleundervisningen. I förskoleundervisningen bemöts och behandlas alla som likvärdiga. Likvärdighet betyder inte att alla är lika. Samhällets mångfald ska återspeglas i förskoleundervisningens lärmiljö, till exempel i bokval, bilder, material och leksaker. Personalen märker om det förekommer ojämnt bemötande bland barnen och ingriper på ett finkänsligt och konsekvent sätt i sådant. Positiv och uppmuntrande växelverkan stöder utvecklingen av barnets egen identitet och självkänsla. Verksamhetskulturen utvärderas bland annat med arbetsredskapet SpråkPeda.

I Grankulla har personalen en öppen inställning till olika språk och kulturer. Vi beaktar språklig medvetenhet och ökande av den i den dagliga verksamheten. Då barnen leker får de använda det språk som känns naturligt för dem. Personalen förstår innebörden i barnets eget språk och förbjuder inte användningen av det utan ser det som en rikedom. Språket möjliggör delaktighet. Ett barn som kan ett annat språk än undervisningsspråket i förskoleundervisningen uppmuntras att föra fram sin språkkunskap. Barnens vårdnadshavare har primärt ansvar för att barnet lär sig sitt modersmål.

Förskolan har nära samarbete med vårdnadshavarna. Vårdnadshavarna har rätt att använda tolk i diskussioner som de deltar i. Att använda tolk säkerställer också personalens rättsskydd.

Förskoleundervisningen är en del av det kulturellt föränderliga och mångsidiga samhället. Kulturell mångfald är en styrka. Det finländska kulturarvet och de nationella språken samt den kulturella, språkliga och åskådningsmässiga mångfalden i gemenskapen och miljön uppskattas och utnyttjas i förskoleundervisningen. Flerspråkighet synliggörs. Vi använder handboken för språklig, kulturell och åskådningsmässig medvetenhet inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen (bilaga 6: Handbok för språklig, kulturell och åskådningsmässig medvetenhet inom småbarnspedagogiken). Handboken används som stöd för planering och genomförande av förskoleundervisning.

Staden ordnar gemensamma utbildningsevenemang för personalen inom småbarnspedagogiken. Evenemangen utökar personalens kunskande och underlättar etableringen av gemensamma tillvägagångssätt. Barnens åsikter och tankar beaktas vid utvecklingen av verksamhetsmiljön

De vuxna och barnen i förskolegruppen utarbetar tillsammans spelreglerna för gruppen med hjälp av positiv pedagogik. Syftet är att tydliggöra för barnen betydelsen av tydliga spelregler och vikten av att hålla sig till reglerna. För att synliggöra barnets tankar och idéer och för att utvärdera egen verksamhet används olika bedömnings- och intervjumetoder, liksom en diskussion, bilder eller foto.

- lärmiljöer som används i förskoleundervisningen och praxis för utvärdering av miljöerna

I lärmiljöerna beaktas den psykiska, sociala och fysiska dimensionen. Målsättningen är att planera, bygga upp och utvärdera lärmiljöerna tillsammans med barnen utifrån deras behov och intressen. En mångsidig lärmiljö främjar växande och lärande samt är sund och trygg. Lärmiljön formar barnens värld och lockar till fysisk aktivitet och lek, att undersöka och förundras, att uppleva och uttrycka konst samt att engagera sig i meningsfull interaktion. I förskoleundervisningen bygger lärmiljön på funktionella och estetiska perspektiv så att barnen upplever kunnande och delaktighet samtidigt som en harmonisk, tydlig och kreativ miljö både lugnar och uppmuntrar till en trygg småbarnspedagogisk vardag.

I lärmiljön uppmuntras till samarbete, gemensamt ansvar och delaktighet. Lärmiljöerna i förskoleundervisningen planeras, utvecklas och utvärderas tillsammans med barnen och personalen. Vårdnadshavare erbjuds också möjlighet påverka utvecklingen av lärmiljön, till exempel genom diskussioner med personalen eller på interaktiva vårdnadshavarmöten.

I förskoleundervisningen ser vi hela staden som en lärmiljö och vi samarbetar med olika aktörer i området. Ett exempel på samarbetet är simlektioner som årligen erbjuds till förskolebarn. Skog och natur är starkt närvarande i den vardagliga pedagogiken. Vi värdesätter rörelse i närmiljön och vi handleder barn att röra sig och bete sig i trafiken, biblioteket och miljön i övrigt.

- mål och praxis för samarbete vid genomförandet av förskoleundervisning, med vårdnadshavare och i övergångsfaser

Förskoleundervisningen samarbetar med bl.a. välfärdsområdet, biblioteket, skolan, miljöenheten, idrotts- och kulturtjänsterna, samt församlingen. Personalen informerar vårdnadshavarna om barnets dag muntligt eller skriftligt. Dagliga situationer då barnet kommer till daghemmet och avhämtas är naturliga situationer för utbyte av information där vårdnadshavarna får höra om barnets dag. Öppen och snabb informationsgång och samspel stärker förtroendet mellan vårdnadshavarna

och personalen. I vecko- eller månadsbrev kan personalen berätta för vårdnadshavarna om nyheter och händelser i barngruppen i allmänhet. Utöver e-tjänsten kan e-post, textmeddelanden eller telefonsamtal fungera som medel för att meddela och hålla kontakt. Vårdnadshavarna och personalen har rätt att använda en tolk som stöd för växelverkan.

I Grankulla använder vi verksamhetsmodellen Föra barnet på tal (Familj och barn i samspel-metoden) (länk). Det handlar om en lågtröskelmetod som ska stödja en stabil och smidig vardag för barnet. Vi erbjuder familjerna diskussion alltid då det behövs. Till exempel då barnet börjar i småbarnspedagogiken eller byter grupp eller enhet. Diskussionen kan också användas i förebyggande syfte eller då förändringar kommer fram i familjens vardag. Under diskussionen kartläggs faktorer som skyddar barnet och områden i barnets liv som kräver stöd. Diskussion är frivillig för familjen. Diskussionen kan användas för planering och utvärdering av småbarnspedagogiken, till exempel i samband med diskussionen om barnets plan för förskoleundervisning.

Samarbetet mellan lärarna inom förskolan och nybörjarundervisningen går ut på att skapa en så smidig kontinuitet som möjligt av lärande och utveckling från småbarnspedagogiken via förskolan till nybörjaundervisningen. Lagen om grundläggande utbildning förpliktar till samarbete mellan förskolan och nybörjarundervisningen. Sådant samarbete är regelbundet i Grankulla. Inom den finskspråkiga förskoleundervisningen har samarbetet tagit form som "Eskarikahvilat", och inom den svenskspråkiga som "Skola - Förskola grupp". Formerna och omfattningen av samarbetet har dokumenterats i en gemensam årsplan. Det bedrivs mycket samarbete direkt mellan förskole- och nybörjarlärare, särskilt inom den svenskspråkiga förskoleundervisningen. Även när det gäller skolstart och klassindelning strävar man efter att gemensamt planera arbetet på våren.

Under förskoleåret tillämpar lärarna inom förskole- och nybörjarundervisningen en årsklocka för övergångsfasen som har godkänts av båda parter. Samarbetet och samsamarbetsformerna utvecklas hela tiden mot ökad funktionalitet och smidighet, och de överenskomna verksamhetsformerna utvärderas regelbundet. I samband med att enhetens verksamhetsplaner görs upp sätter personalen upp mål för förskolans verksamhetsår. Uppfyllelsen av målen utvärderas sedan i slutet av verksamhetsperioden. Utöver detta utvärderas och utvecklas även elevvårdsrutinerna och stödet för barnens växande och lärande inom ett mångprofessionellt samarbete.

Vårdnadshavarnas intresse och aktiva medverkan betraktas som mycket viktiga vid barnens skolstart, och vårdnadshavarna uppmuntras i sin viktiga roll. Informationsöverföringen ska fungera flexibelt vid övergången från förskola till nybörjarundervisning med beaktande av barnens bästa och de bestämmelser som gäller. Den information som är nödvändig för att ordna undervisning för barnet överförs.

Barnets plan för förskoleundervisning (bilaga 3) är ett dokument som förskolans lärare inom småbarnspedagogik upprättar för barnet tillsammans med vårdnadshavarna. Planen innehåller de viktigaste målen för växande och lärande samt tar upp barnets behov, styrkor och intressen. Planerna för lärande utgör grunden för gruppens läroplan. (Bilaga 2: Teamets pedagogiska avtal)

Då ett nytt barn börjar i förskolegruppen mitt under verksamhetsåret erbjuder förskolans lärare inom småbarnspedagogik vårdnadshavarna möjlighet till ett hembesök där läraren lär känna barnet i barnets egen miljö. Förskolans lärare inom småbarnspedagogik för ett inledande samtal med vårdnadshavarna för att samla information om barnets lärande och behov. Föra barnet på tal-diskussionen som används i Grankulla ger även värdefull information om barnet som börjar förskoleundervisningen.

Samarbete mellan speciallärare, vårdnadshavare och skolan diskuteras i kapitel 5.

- praxis för utvärdering av olika samarbetsområden

Grankulla genomför regelbundet en kundenkät för småbarnspedagogiken i samarbete med de andra kommunerna i huvudstadsregionen. Enkäten genomförs vartannat år och innehåller delar för vårdnadshavarnas synpunkter och delar där barnens synsätt kartläggs. Enkätresultaten utnyttjas för utveckling av tjänsterna både inom staden och inom de olika enheterna.

Samarbetet mellan förskolan och skolan utvärderas på vårarna. Mer informellt utvärderingsarbete är också ett naturligt arbetssätt för förskolan och skolan.

4.5 Preciseringar i Grankulla

Mångsidiga arbetssätt inom förskoleundervisningen i Grankulla

- *hurdana principer som styr val och användning av arbetssätt används lokalt,*
- *hur personalens självbedömning och återkoppling från vårdnadshavare och barn används i utvecklingen av arbetssätt.*

Mångsidiga arbetssätt i olika grupsituationer tillsammans med en vuxen hjälper barnen att bli medvetna om hur de lär sig och att observera sitt eget lärande. Vi stöder barnen i deras utveckling av en positiv uppfattning om sig själva som elever. Mångsidighet gör lärandet roligt och motiverar barnen till nya inlärningsupplevelser som kan vara både handledda och självvalda. Arbetssätten bygger på lekfull och åldersanpassad verksamhet. Lärmiljön möjliggör differentiering och olika arbetssätt, såsom smågruppsverksamhet och utforskande lärande.

Arbetssätten väljas så att barnets naturliga nyfikenhet och aktiva aktörskap främjar inläringen. Pedagogerna tar också hänsyn till barnens olika sätt att arbeta och stöder utvecklingen av barnets individuella lärostil.

Respons från vårdnadshavarna och barnen samlas in genom till exempel samtal och enkäter. Särskilt gruppernas team granskar hur väl arbetssätten fungerar och hur de kan utvecklas. I teamen ingår vid behov också till exempel en språk- och kulturlärare och en speciallärare inom småbarnspedagogiken.

Utvärdering som stöd för undervisning och lärande inom förskoleundervisningen i Grankulla

- *hur utvärderingsinformationen överförs då barnet övergår till grundläggande utbildning eller byter förskola*

Övergången hemifrån eller från tidigare småbarnspedagogik till förskola och från förskola till skola är viktiga livsskederna för barn. En lyckad övergång främjar barnens välbefinnande och känsla av trygghet samt deras förutsättningar för växande och lärande. Övergångsfaserna bör vara välplanerade. Det är viktigt att de lokala planerna för småbarnspedagogik och grundläggande utbildning anger enhetliga riktlinjer för övergångsfaserna. Förfarandena utvärderas och utvecklas i samarbete med personalen. Responsen från vårdnadshavare beaktas i utvecklingsarbetet.

I Grankulla överförs information om utvärdering särskilt i möten om övergångsfasen från förskoleundervisning till grundläggande utbildning. Förskolans lärare inom småbarnspedagogiken skriver en sammanfattning av varje barn på basis av barnets plan för förskoleundervisning. Dessutom bjuder skolan in förskolans lärare inom småbarnspedagogiken och vid behov en speciallärare inom

småbarnspedagogiken och en språk- och kulturlärare till förskolans övergångsfas på våren. Vid behov ordnas även mer individuella möten om informationsöverföring. I mötet deltar vid behov också barnets vårdnadshavare och till exempel personalen inom elevvården.

Utbildningsanordnaren skapar sådant samarbete och sådan informationsöverföring att barnens övergång hemifrån eller från tidigare småbarnspedagogik till förskola och sedan vidare till grundläggande utbildning sker så flexibelt som möjligt. Målet är att all den information som är viktig med tanke på ordnandet av undervisningen, stödet för lärande samt elevvården överförs när barnet går över från en enhet till en annan eller från ett utbildningsstadium till ett annat. Vid övergångsfaserna till förskola eller grundläggande utbildning utnyttjar man tidigare och framtida lärares sakkunskap om hur barns växande och lärande framskrider och kan stödjas.

Då ett barn byter förskola ger den gamla förskolan barnets plan för förskoleundervisning till vårdnadshavarna som lämnar in handlingar om barnet till den nya förskolan. Barnets nya förskoleenhet ansvarar för ordnandet av ett möte om informationsöverföring.

Ett överföringsmöte organiseras när ett barn byter förskoleplats i Grankulla inom finskspråkig förskoleundervisning. Mottagande förskoleplats ansvarar för att arrangera överföringsmötet.

- *hur information som grundar sig på personalens självutvärdering och barnens och vårdnadshavarnas respons används för att upprätthålla och utveckla kvaliteten på förskoleundervisningen*

Vårdnadshavarnas delaktighet vid utvecklandet av förskoleundervisningen upplevs som viktig. Personalen uppmuntrar vårdnadshavarna att aktivt ge respons på gruppens verksamhet (dagliga möten, responslåda). Olika samtal som regelbundet förs med vårdnadshavarna inom förskoleundervisningen samt vårdnadshavarmöten utgör också tillfällen då man kan få och ge kommentarer. Småbarnspedagogiken ordnar dessutom möjlighet för vårdnadshavarna att ge respons på en bredare basis genom regelbundna enkäter (kundenkäten i huvudstadsregionen). Enkäten används också i utvecklingen av förskoleverksamheten.

Förskolepersonalen utvärderar sin verksamhet genom att jämföra den med responsen från barnen och vårdnadshavarna samt studera hur gruppen uppnått de mål den satt upp. Responsen från barnen och vårdnadshavarna behandlas till exempel på teammöten samt på enheternas pedagogiska möten. Personalen deltar också i enheternas utvärderingar och individuella utvecklingssamtal. På basis av dessa utarbetar de anställda sina egna utvecklingsplaner och bygger på sin kompetens genom fortbildning.

hurdant intyg över deltagande som används.

I Grankulla ges ett intyg över deltagande i förskoleundervisningen. (Bilaga 18: Intyg över deltagande)

Gemensamma mål för undervisningen samt lärområden inom förskoleundervisningen i Grankulla

De gemensamma målen för förskoleundervisningen bifogas till den lokala läroplanen så att förskoleundervisningens enhetlighet kan förverkligas. Dessutom beskrivs i läroplanen hur barnens intressen beaktas vid genomförandet av lärområden. Beskrivningar av de gemensamma målen kan specificeras i den lokala läroplanen.

Funktionalitet, att göra saker själv och upplevelser i inlärningsituationer stärker barnet i processen att lära sig och ta till sig nytt. Varje barn ges möjlighet till en god lärupplevelse. Målet är att hitta lämpliga och engagerande sätt för barnet att lära sig och ta till sig nytt. Barnen uppmuntras att röra på sig och ha roligt i förskoleundervisningen i Grankulla. Det är viktigt att de vuxna är engagerade och själva deltar i aktiviteterna.

Sådant som intresserar barnen kan behandlas i form av olika långa tema- och projektarbeten, där man på ett naturligt sätt kan ta med olika lärområden inom förskoleundervisningen och lekens värld.

Ett enskilt barns förundran i vardagen kan utvecklas till ett föremål för kreativa uttryck för hela gruppen och stödja gruppssammanhållning och gemenskapskänslan. I förskoleundervisningen skapas en trygg och tillåtande atmosfär där barnen vågar ställa frågor, undra, göra misstag och lära sig. Barnet ges möjlighet att experimentera och tillägna både ensam och i grupp. Dagliga situationer i förskoleundervisningen ger utmärkta möjligheter att utveckla språkliga färdigheter.

Det är avgörande att vuxna engagerar sig i barnens reflektioner och tankar utan att ge färdiga svar och utan att ta ställning. Stämningen ska vara öppen, positiv och ärlig så att barnen vågar ställa frågor och tänka högt. Då man funderar på frågor tillsammans kommer olika synpunkter fram och barnen lär sig att lyssna på andra och respektera andras åsikter. Samtidigt lär barnen sig att det finns olika sätt att se på saker. Vi stärker barnens förståelse om att det finns olika åskådningar i vår omgivning och olika sätt att förverkliga dem.

I förskoleundervisningen i Grankulla betonas stora teman såsom miljöfostran, emotionella färdigheter, kompisfärdigheter samt språk och kultur. Vi anser att naturen som lärmiljö möjliggör en holistisk och funktionell inlärningsupplevelse, där miljöfostran och sakinnehållet i förskoleundervisningen sömlöst kombineras. I förskolan får barnen vägledning om hållbar konsumtion som värnar om naturen, återvinning och sortering samt energibesparing. Tanken är att var och en skulle ha en möjlighet att påverka. (Bilaga 5: Plan för miljöfostran)

Det finns en uppsjö av historisk kunskap i vår närmiljö och vi kan sömlöst integrera dess perspektiv på det förflutna i barnens förskoledag. I förskoleundervisningen rör vi oss mycket ute och i närområdet och vi använder hela Grankulla som lärmiljö.

I Grankulla har vi Grani DigiLab som är en lärmiljö där det finns ny teknologi, såsom en 3D-skrivare, programmering, robotik och virtuell verklighet. Grankulla stad har utvecklat ett verktyg som kallas Digitrådet – Framtidens forskare (Bilaga 19: Digitråd) som stöder och utvecklar barnens digikunskaper på ett åldersanpassat sätt. Leken är den viktigaste utgångspunkten i utvecklingen av digikunskaperna. I Digitrådet har utvecklingen av digikunskaperna hos barn samt övningarna beskrivits åldersvis. Ett exempel på en undersökningssuppgift som hör samman med vetenskap och naturfenomen är forskarportföljer som cirkulerar i enheterna.

De många uttrycksformerna inom förskoleundervisningen i Grankulla

De kreativa uttrycksformerna i förskolan stöder varje barns unika personlighet. Inom förskoleundervisningen betraktar vi den kreativitet som kommer från barnen själva som viktig, vilket innebär att barnens idéer och intressen är viktiga utgångspunkter för konstnärliga upplevelser och uttryck. Inom de kreativa uttrycksformerna betonar vi upplevelser, individualitet och upplevelsen som helhet, där barnet har möjlighet att använda alla sinnen.

Språk och interaktion inom förskoleundervisningen i Grankulla

Grankulla är en tvåspråkig stad där båda de inhemska språken är starkt närvarande i barnens vardag. Flera av de barn som deltar i förskoleundervisning kommer från två- eller flerspråkiga familjer. Alla språk får höras och synas i förskolans vardag.

Barnens språkliga utgångspunkter beaktas i förskoleundervisningen, och språkutvecklingen för de barn som talar finska/svenska som andraspråk beaktas i förskolans vardag.

Vi behöver språket för att kunna tänka och kunna uttrycka oss själva. De dagliga situationerna i förskolan erbjuder utmärkta möjligheter till att utveckla de språkliga färdigheterna. Vårt centrala mål är att berika barnets språk dvs. att väcka och öka barnets intresse för talat och skrivet språk.

Jag och vårt samhälle inom förskoleundervisningen i Grankulla

I förskoleundervisningen i Grankulla lär vi oss tillsammans känna vår egen och de andras åskådning och religion i vår egen barngrupp eller i närmiljön samt de traditioner som ansluter sig till dem.

Vi kan tillsammans med barnen lära känna bland annat författare, bildkonstnärer och arkitekter. Vi utforskar vår gemenskap och vår plats i den. I undervisningen används berättelser, traditionella lekar, sånger och drama samt annat material såsom böcker om Grankulla. Till barnkultur hör också barnens eget skapande, som till exempel lekar, rim, ramsor och sånger. Vi kan också besöka betydelsefulla platser såsom Stockmanns ruiner eller Glims.

Jag utforskar min omgivning inom förskoleundervisningen i Grankulla

Inom innehållsområdet matematik är det viktigaste målet att ge barn en positiv inställning till matematik. Observation av matematiska fenomen i vardagliga situationer gör matematiken till en naturlig och påtaglig del av varje barns liv. Under förskoledagen klassificeras, jämförs och ordnas föremål, ämnen och företeelser som hör till vardagliga situationer så att barnen får övning i matematiskt tänkande. I förskoleundervisningen samarbetar man med Ung Företagsamhet Rf. Via samarbetet stärks kunnandet inom företagsamhet, arbetslivsfärdigheter och ekonomiska färdigheter hos barnen på området samt lärarnas kunskaper inom företagsamhetsfostran.

Särskilda frågor som ansluter sig till språk och kultur i förskoleundervisningen i Grankulla

I den lokala läroplanen tas i beaktande att barnens språkliga och kulturella bakgrund varierar. I läroplanen beskrivs undervisning för olika språk- och kulturgrupper samt tvåspråkig undervisning i den utsträckning som det lokala anordnandet av förskoleundervisningen kräver.

Anordnaren av undervisningen ger anvisningar om hur man ska anteckna nödvändiga preciseringar i eventuella enhetsspecifika läroplaner för förskoleundervisning så att de mål som har satts upp nationellt och lokalt kan förverkligas.

I Grankulla ges språkbad på svenska åt barn från finskspråkiga familjer i enheten för småbarnspedagogiken Kielikylypy Grani språkbad. I Grankulla inleds språkbadet i regel senast då barnen är 5 år, ett år innan de börjar förskolan. Detta innebär att barnen redan har tillräckliga språkkunskaper då de kommer till förskolan så att de kan delta i förskoleundervisning som inleds på hösten på språkbadsspråket.

I förskoleundervisningen synliggörs de språk som talas i gruppen. Barnens vårdnadshavare uppmuntras att använda sitt eget modersmål mångsidigt i familjens vardag. Förskolan främjar i samarbete med vårdnadshavare och olika kulturgemenskaper kontinuiteten i barnets kulturtradition och stöder barnets möjligheter att ge uttryck för sin egen kulturbakgrund inom förskoleundervisningen. Varje barns kultur och modersmål ska vara en del av barnets lärmiljö inom förskoleundervisningen. De kan synas i förskolans vardag till exempel på följande sätt: hälsa på barnen på deras modersmål i daghemmets tambur, stava barnets namn på hens modersmål på klädhängaren och samarbete med vårdnadshavare i att lära känna barnets modersmål. Dessutom kan man lära känna olika kulturer inom förskoleundervisningen genom till exempel böcker, bilder, kartor och musik samt genom temaveckor som presenterar olika kulturer.

Utgångspunkten för förskolans verksamhetskultur är språkmedveten pedagogik. I Grankulla har personalen en öppen inställning till olika språk och kulturer. Vi beaktar språklig medvetenhet och ökning av den i den dagliga verksamheten. Då barnen leker får de använda det språk som känns naturligt för dem. Personalen förstår innebörden i barnets eget språk och förbjuder inte användningen av det utan ser det som en rikedom. Ett barn som kan ett annat språk än undervisningsspråket i småbarnspedagogiken uppmuntras att föra fram sin språkkunskap. Barnen bekantar sig med det andra inhemska språket via lek i vardagen.

Vårdnadshavarna har rätt att använda tolk i diskussioner som de deltar i. Att använda tolk säkerställer också personalens rättsskydd.

I Grankulla finns även engelskspråkiga privata enheter inom småbarnspedagogik. Under verksamhetsåret 2023–2024 kommer även språkberikad förskoleundervisning på engelska att erbjudas i Grankulla.

I Grankulla stöder vi barnens språkliga utveckling samt utvecklingen av en språklig och kulturell identitet. För att stödja den språkliga utvecklingen använder vi bland annat Familjen Kippin-material och arbetsredskapet KieliPeda (länk). Den språkmedvetna lärmiljön utvärderas med hjälp av arbetsredskapet KieliPeda minst en gång varje verksamhetsperiod. De småbarnspedagogiska enheterna samarbetar också kontinuerligt med Grankulla bibliotek bland annat i form av biblioteksbesök. Förskolan och biblioteket samarbetar i utvecklingen av verksamhetsmodeller som stärker läskulturen och språkmedvetenhet.

5.7 Lokala specificeringar i stödet för växande och lärande i Grankulla

centrala lokala riktlinjer för organisation av stödet i praktiken

I Grankulla ordnas stöd för barnet enligt inkluderande principer och barnets styrkor och intressen tas i beaktande. Vi anser att varje barn kan lära sig och att varje barn har befintliga färdigheter och styrkor.

Förskolans lärare inom småbarnspedagogiken observerar och identifierar risker och hinder för inlärningen i ett tidigt skede. Utvecklingen av en god självkänsla och en positiv självbild förstärks med positiv pedagogik och genom att man beaktar barnets utvecklingsnivå och individuella behov. Alla barns delaktighet och känslan av att tillhöra gruppen stöds. Dessutom stöds barnen i att bli en medlem av gruppen. Känslan av trygghet är viktig för att barnet ska lära sig.

Om personalen inom förskoleundervisningen oroar sig för ett barns välbefinnande tas eventuell oro alltid upp först med specialläraren inom förskoleundervisningen och barnets vårdnadshavare. Om barnets situation kräver det bör förskoleundervisningen rådfråga skolhälsovårdspersonal, såsom skolpsykolog, skolkurator och/eller barnhälsovårdare på hälsocentralen. Personalen kan även styra vårdnadshavare att kontakta elevvården. Barnets stöd kan variera från kortare till längre perioder, och det kan gälla en stödform eller flera olika former av stöd. I förskoleundervisningen tas olika lärtilar i beaktande så att alla får stöd både som individ och som medlem i en grupp.

verksamhetsmodeller för förebyggande arbete och tidigt ingripande

Föra barnen på tal-samtal (enligt metoden barn och familj i samspel) har implementerats i Grankulla som en gemensam verksamhetsrutin för hela kommunen. Avsikten med samtalet är att tillsammans med vårdnadshavarna stanna upp och fundera på hur familjens vardag ser ut ur barnets synvinkel.

verksamhet i övergångsfaser och praxis för informationsöverföring

I Grankulla satsar vi på tidiga övergångsfaser i barnets liv. Vi betraktar barnets övergångsfaser ur både barnets och familjens perspektiv. Vi gör systematiskt och långsiktigt utvecklingsarbete för övergångsfaser och vi betraktar barnets resa mot vuxen ålder från småbarnspedagogiken till ungdomen.

Barnets övergångsfaser fungerar flexibelt i två riktningar. Detta innebär överföring av uppgifter och praxis både framåt och bakåt. Samarbete vid övergångsfaser görs för både hela gruppen och enskilda barn. Givande samarbete mellan småbarnspedagogiken och skolan är till exempel olika gemensamma evenemang och verksamhetssätt som stöder barnets aktörskap genom mer individuellt överföring av information. Informationsöverföring och övergångsarbete är naturligt och en del av barnens normala vardag. Hos oss går barnet och barnets angelägenheter smidigt från en utvecklingsfas till en annan i enlighet med föreskrifter och lagar om överföring av uppgifter.

I övergångsfaserna organiseras informationsöverföring individuellt och vid behov mångprofessionellt i samarbete med vårdnadshavarna. De uppgifter som är nödvändiga för att ordna undervisning för barnet överförs alltid.

systematisk screening av behov av stöd för växande och lärande i syfte att ordna stöd, utvärdering under stödet och uppföljning

Vi följer upp stödets genomslag och ändamålsenlig användning av resurser. Intensiteten i barnets stöd och stödformerna påverkas alltid väsentligt av barnets uppväxt- och lärmiljö. Vi satsar på högkvalitativ pedagogik och anser att ett starkt allmänt stöd fungerar till förmån för alla barn i gruppen. Då stödet redan är inbakat i strukturerna i barngruppen så sömlöst som möjligt och verksamheten är inkluderande är det möjligt att mycket diskret beakta barnens individuella behov som en del av den dagliga pedagogiken. Vi anser att varje barn har rätt att vara en del av sin kamratgrupp och varje barn har rätt till ett så sensitivt stöd som möjligt och till stöd som fungerar sömlöst i strukturerna.

Vi för statistik över stöd till barnen och vi följer upp stödets genomslag. Vi utvärderar stödet till barnen regelbundet. Vi anser att alla vuxna i gruppen har ett ansvar för genomförandet av stödet till

barnen. Stöd till barnet är framför allt vuxnas reflektionsarbete och därför utbildas vår personal regelbundet i syfte att stödja de vuxnas professionella tillväxt.

Särskilt i de situationer då barnets behov av stöd förutsätter flera stödformer som genomförs regelbundet eller på heltid deltar specialläraren inom småbarnspedagogiken i utarbetandet av barnets läroplan för förskoleundervisning.

Enhetschefen inom småbarnspedagogiken ansvarar för att barnet får det stöd hen behöver och att barnets stöd riktas lämpligt. Hela den fostrande gemenskapen deltar i genomförandet av stöd för barnet under pedagogisk ledning av en förskolans lärare inom småbarnspedagogiken eller en speciallärare.

samarbete, ansvar och arbetsfördelning inom den förvaltning som ansvarar för förskoleundervisningen och med andra förvaltningar

Chefen för småbarnspedagogik fattar förvaltningsbeslut över intensifierat stöd, särskilt stöd samt stödåtgärder både inom den kommunala småbarnspedagogiken och inom privat småbarnspedagogik som ordnas på kommunens område.

Beslut om särskilt stöd inom förskoleundervisning kan fattas av chefen för småbarnspedagogik eller undervisningschefen. Då barnet deltar i småbarnspedagogik utöver förskoleundervisning fattar chefen för småbarnspedagogik ett eventuellt förvaltningsbeslut om allmänna stödets stödtjänster, intensifierat eller särskilt stöd inom småbarnspedagogiken.

samarbete med elevvårdsansvariga och andra nödvändiga sakkunniga för att bedöma behovet av stöd, planera och ordna stödet och genomföra det i praktiken

Förskolan samarbetar med rådgivningen. Förskolepersonalen kan med vårdnadshavarnas tillstånd vara i kontakt med rådgivningen inför åldersgruppsgranskningar eller vid behov.

Förskolan samarbetar med rehabiliterande enheter, med till exempel terapitjänster för barn och andra sakkunniga parter.

Inom förskoleundervisningen genomförs bedömning och planering av förskoleelevernas behov av stöd tillsammans med elevvården och den grundläggande utbildningen. Samarbetet ses som särskilt viktigt när ett barn övergår från förskola till skola. Målet är så smidigt kontinuitet i stödet för barnet som möjligt.

• De viktigaste principerna för Samarbete med vårdnadshavarna i frågor som gäller stöd för växande och lärande

Undervisning och fostran ska ordnas i samarbete med vårdnadshavarna. Vi tänker att barnets vårdnadshavare har den mest väsentliga och viktigaste kunskapen om sitt eget barn; vi kan erbjuda bästa möjliga information om barnet som en del av sin referensgrupp. Dessa två perspektiv tillsammans möjliggör att vi når en gemensam förståelse då vi hanterar barnets angelägenheter. Vårdnadshavarna har det primära ansvaret för sitt barns fostran. Ett smidigt samarbete möjliggör ofta också stöd till vårdnadshavarna när det gäller barnets tillväxt och utveckling. Vårdnadshavarnas

Öppna, respektfulla och jämlika bemötande är viktigt för att skapa en fungerande interaktionscirkel mellan vårdnadshavare, barnet och pedagogerna.

Barnet har rätt till stöd även utan vårdnadshavarnas samtycke, så det är viktigt att informera alla vårdnadshavare om möjligheten till stöd och dess centrala principer. Vårdnadshavare uppmuntras att stödja sitt barn i att nå sina mål. När det gäller ärenden som rör ett enskilt barns stöd, ges vårdnadshavaren information om hur barnets uppgifter hanteras, tillgång till information och villkoren för sekretess. Barnet kan också behöva stöd av individuell elevvård. Detta bygger på frivillighet och kräver vårdnadshavarens samtycke. (Se kapitel 6, elevvård)

- *Befogenheter som berör stöd för tillväxt och lärande i olika förvaltningsbeslut.*

Beslut om särskilt stöd fattas av chefen för småbarnspedagogik eller undervisningschefen. I Grankulla fattar undervisningschefen beslut om förlängd läroplikt. Besluten om särskilt stöd inom förskoleundervisning, samt när barnet är i småbarnspedagogik, fattas av chef för småbarnspedagogik. Det särskilda stödet granskas vid behov men dock minst en gång om året tillsammans med vårdnadshavare och det mångprofessionella nätverket. Beslutet om att avsluta det särskilda stödet och övergå till intensifierat stöd fattas av förskolans eller grundskolans arrangör baserat på en pedagogisk utredning och i samråd med vårdnadshavare.

Allmänt stöd

- *hur det allmänna stödet ordnas i praktiken*

Barnets behov av stöd för växande och lärande möts genom god interaktion, tidig identifiering av risker, differentiering och flexibla undervisningsarrangemang. Särskild uppmärksamhet ägnas åt lärmiljön, till exempel användning av bilder, arbetsro och sittordning. I Grankulla används Stödmenyn (Bilaga 11: Stödmenyn). Stödmenyn är ett verktyg för förskoleteamet och fungerar som stöd vid planeringen av pedagogisk verksamhet samt bedömningen av stödets tillräcklighet både på grupp- och individnivå för det enskilda barnet.

Läraren i förskolan ansvarar för att organisera det allmänna stödet. Bedömning och stöd av speciallärare, språk- och kulturlärare eller andra sakkunniga används vid behov. Stöd kan erbjudas genom närmare samarbete med vårdnadshavare samt vid behov genom strukturella stödåtgärder. För varje barn görs en plan för förskoleundervisning där barnets åsikter beaktas.

- *samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer*

När ett barn behöver allmänt stöd är det alla vuxnas ansvar i gruppen att genomföra stödet. I Grankulla konsulteras specialläraren inom småbarnspedagogik omedelbart när ett barns behov av stöd framkommer. Specialläraren inom småbarnspedagogik deltar i bedömningen av stödbehovet, planeringen av stödet och utvärderingen av stödets genomförande på alla stödnivåer, enligt behov.

- *samarbetet med vårdnadshavaren och barnet*

Samarbetet med vårdnadshavarna är interaktivt och kräver initiativ och aktivitet från förskolans personal. Att bygga upp förtroende samt främja jämlik interaktion och ömsesidig respekt stöder

samarbetet kring fostran. Skapandet av denna interaktionsrelation kräver diskussion med vårdnadshavarna om värden, mål och ansvar i fostrarbetet. Särskilt betydelsefullt är samarbetet med vårdnadshavarna vid planeringen och genomförandet av stöd för barns utveckling och lärande. För att uppnå barnets stödmål på bästa möjliga sätt krävs samarbete från alla parter. Diskussioner förs med vårdnadshavaren om möjligheten att få stöd och om de centrala principerna för stödet. Tillsammans kommer man överens med vårdnadshavaren om vilket stöd som ska ges till barnet och på vilka sätt stödet ska genomföras. Barnet deltar i samarbetet på ett lämpligt sätt som är anpassat till deras ålder och utvecklingsfas. Vårdnadshavaren kontaktas i regel omedelbart om barnet upplever utmaningar inom utveckling eller lärande eller om personalen har en oro för barnets välbefinnande.

Intensifierat stöd

- *hur det intensifierade stödet ordnas i praktiken*

Intensifierat stöd är mer intensivt och långvarigt jämfört med oftast kortvarigt allmänt stöd. Alla former av stöd finns också tillgängliga inom intensifierat stöd. Stödet som ges till barnet och dess nivå granskas alltid som en del av barnets grupp.

När det allmänna stödet inte är tillräckligt, hålls diskussioner med vårdnadshavarna, förskolelärarna och eventuellt specialpedagoger med hjälp av "Stödmenyn" (Bilaga 11 Stödmenyn). En pedagogisk bedömning görs för att utvärdera behovet av stöd. I Grankulla skrivs den pedagogiska bedömningen av läraren i samarbete med specialläraren inom småbarnspedagogik. Beslutet om stödnivån tas i samråd med mångprofessionella sakkunniga inom elevvård. Intensifierat stöd revideras tillsammans med vårdnadshavarna minst en gång om året och vid behov. Intensifierat stöd kan avslutas med en pedagogisk bedömning.

I intensifierat stöd betonas specialpedagogens expertis i att bygga upp barnets stöd. Stödet organiseras i en sådan form och som motsvarar barnets utvecklingsnivå och individuella behov, utgående från barnets styrkor. Olika pedagogiska stödformer, både individuella och gruppvisa, kartläggs för barnet. Det är viktigt att barnet får uppleva framgångar i sitt lärande och som medlem i gruppen. Vårdnadshavarnas delaktighet betonas ytterligare. Strukturella stödåtgärder utvidgas. Möjligheten att använda assistenthjälp ökar och används mer planerat än för ett barn inom det allmänna stödet. Storleken på förskolegruppen kan också minskas. En strukturellt stödjande åtgärd kan vara att använda en smågrupp.

I barnets plan för förskoleundervisning, som upprättas av läraren och specialläraren inom småbarnspedagogik, dokumenteras metoderna och genomförandet av stödet. Läraren ansvarar för de praktiska arrangemangen och genomförandet av stödet med stöd från specialläraren inom småbarnspedagogik.

- *förfaringssätt vid pedagogisk bedömning*

I Grankulla är vårt mål att alla pedagogiska dokument som rör barnet är så tydliga som möjligt och fungerar samtidigt som ett verktyg för personalen under barnets tid i förskoleundervisningen. För ett barn som får allmänt stöd görs en pedagogisk bedömning vid den tidpunkten när

- Barnet har regelbundet fått flera former av stöd och det allmänna stödet inte längre räcker
- Barnet är på väg att gå tillbaka från intensifierat stöd till allmänt stöd

Den pedagogiska bedömningen upprättas i samarbete mellan vårdnadshavarna, barnets lärare inom småbarnspedagogik i förskolan och specialläraren inom småbarnspedagogik. Barnets pedagogiska bedömning kan också användas vid ansökan om intensifierat stöd inom kompletterande småbarnspedagogiken i samarbete med barnets plan för förskoleundervisning. (Bilaga 3: Barnets plan för förskoleundervisning)

- *hur intensifierat stöd inleds, genomförs och avslutas*

Intensifierat stöd genomförs som en del av barnets förskoleundervisning. Alla former av stöd är tillgängliga under perioden för intensifierat stöd. Utgångspunkten för genomförandet av stödet är alltid inkluderande och bygger på barnets styrkor och egna intressen. Alla medarbetare i barnets förskolegrupp deltar i genomförandet av det intensifierat stödet.

När barnet deltar i förskoleundervisningen och i kompletterande småbarnspedagogiken bör eventuellt stöd samordnas med beaktande av lagstiftningen om småbarnspedagogik och grundläggande utbildning. För stödet görs ett förvaltningsbeslut som grundar sig på barnets plan för förskoleundervisning.

Om det konstateras att barnet inte längre behöver intensifierat stöd, hålls en diskussion om stödet mellan läraren, specialläraren inom småbarnspedagogik och vårdnadshavarna, där barnets helhetssituation beträffande växande och lärande utvärderas och granskas. Baserat på helhetssituationen upprättas en ny pedagogisk bedömning där det fastställs att barnet inte längre behöver intensifierat stöd och det intensifierade stödet avslutas. Barnets plan för förskoleundervisning uppdateras enligt den pedagogiska bedömningen. Om barnet deltar i förskoleundervisningen och även småbarnspedagogik bör ett nytt förvaltningsbeslut fattas om avslutning av intensifierat stöd.

- *hur planen för barnets lärande utarbetas, utvärderas och granskas*

För alla barn som får intensifierat stöd dokumenteras stödformer och implementeringspraxis som en del av barnets plan för förskoleundervisning. Planen revideras alltid när behovet av stöd förändras och i övrigt minst en gång per år. Planen för stöd utarbetas alltid i samarbete med barnets vårdnadshavare.

- *samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer vid utarbetandet av en pedagogisk bedömning och plan för barnets lärande, vid ordnandet av intensifierat stöd och vid uppföljning och utvärdering av vilken effekt stödet haft*

Barnets lärare och speciallärare inom småbarnspedagogik har ansvar för det stöd som riktas till barnet. På våren under förskoleåret, om barnet kommer att behöva intensifierat stöd i grundskolan under skolstartåret, deltar också företrädaren för den kommande skolan i planeringen av barnets stöd vid övergången till skolan.

- *tillvägagångssätten och samarbetet med barnet och vårdnadshavaren vid utarbetandet av en pedagogisk bedömning och plan för barnets lärande och vid ordnandet av intensifierat stöd*

Barnet och vårdnadshavarna ska ha möjlighet att uttrycka sina åsikter om stöd och behov av stöd i samband med utarbetandet av den pedagogiska bedömningen. Att ta reda på barnets åsikt handlar om mer än att bara ta emot en annan persons åsikt - det handlar om att lyssna, observera och försöka förstå. Om barnet inte kan uttrycka sin åsikt muntligt kan åsikten även tas fram indirekt genom att höra av sig till och samla information från exempelvis nära personer och personal i förskolegruppen. Till stöd för utredning av barnets åsikt kan man använda sig av exempelvis Kesy-kort eller annat bildstöd. Det är också viktigt att använda tolktjänster vid behov. Det är viktigt att sträva efter att ge barnet möjlighet att bedöma påverkan av ärenden som rör deras egen livssituation.

Särskilt stöd

- *hur det särskilda stödet ordnas i praktiken*

Särskilt stöd är den starkaste nivån av stöd som ges inom förskoleundervisningen. Vid behov av särskilt stöd är barnets stödbehov intensivt och kontinuerligt, och det kan finnas olika överlappande och samtidigt stödbehov. Särskilt stöd organiseras inklusivt i barnets befintliga förskolegrupp. Vid behov differentieras förskoleverksamheten utifrån barnets behov, med målet att barnet ska ha rätt att vara en del av sin kamratgrupp under förskoleundervisningen. När barnet också är i småbarnspedagogiken utöver förskoleundervisningen bör det särskilda stödet samordnas för att se över barnets dag som en helhet.

Om det konstateras att det intensifierade stödet inte är tillräckligt, hålls en diskussion med vårdnadshavare, lärare och speciallärare inom småbarnspedagogik och annan elevhälsovårdspersonal, med hänvisning till eventuella sakkunnigutlåtanden. En pedagogisk utredning görs för att bedöma stödbehovet. I Grankulla skrivs den pedagogiska utredningen av läraren tillsammans med specialläraren inom småbarnspedagogik. Innan beslut om särskilt stöd fattas, håller enhetsledaren ett hörande med vårdnadshavarna där också rutinerna för att ordna det särskilda stödet tas upp. Barnet hörs utifrån sin egen utvecklingsnivå.

Beslutet om särskilt stöd fattas av chefen för småbarnspedagogiken eller av undervisningschefen. Det särskilda stödet granskas tillsammans med föräldrarna och det mångprofessionella nätverket minst en gång om året och alltid vid behov. Beslutet att avsluta det särskilda stödet och övergå till intensifierat stöd fattas av chefen för småbarnspedagogiken eller av undervisningschefen baserat på en pedagogisk utredning och i samråd med vårdnadshavarna.

Barnets pedagogiska dokumentation arkiveras enligt arkiveringsanvisningarna. Rapporter av sakkunniga, till exempel talterapi- eller ergoterapirapporter, sammanfattningar från specialiserad sjukvård, returneras till vårdnadshavarna när förskoleundervisningen avslutas. I Grankulla överlämnas kopia på pedagogisk dokumentation för intensifierat och särskilt stöd till grundskolan i pappersform senast då barnet övergår dit.

- *förfaringssätt vid en pedagogisk utredning*

Innan beslut fattas om särskilt stöd, utarbetas en pedagogisk utredning för barnet i samarbete mellan förskoleläraren, specialläraren inom förskolan och andra involverade parter i planeringen av barnets stöd. Vid utarbetandet av den pedagogiska utredningen bör man dra nytta av barnets

tidigare pedagogiska bedömning och barnets lärandeplan för förskoleundervisningen, där eventuellt stöd beskrivs.

- *hur vårdnadshavaren och barnet hörs*

Samarbete med barnet och barnets vårdnadshavare är en av de viktigaste faktorerna i planeringen och genomförandet av barnets stöd. Barnet ska alltid ges möjlighet att uttrycka sin åsikt när det fattas beslut som påverkar deras liv. För att fatta beslut om särskilt stöd ska ett hörandetillfälle ordnas för att höra barnet och vårdnadshavarna. Vårdnadshavarna ska få en skriftlig kallelse till hörandet och de dokument som ska diskuteras (pedagogisk utredning och eventuella expertutlåtanden) ska ges 14 dagar före tillfället. Det är viktigt att vårdnadshavarna har en klar uppfattning om vad de kommer att bli hörda om. Vid behov kan vårdnadshavarna lämna in en fullmakt för att bemyndiga en representant att agera å deras vägnar vid tillfället.

Under hörandet fylls en blankett i där de centrala frågorna som diskuteras dokumenteras. För fattandet av förvaltningsbeslut lämnas de aktuella dokumenten, eventuella fullmakter och den ifyllda hörandeblanketten till chefen för småbarnspedagogiken.

När barnet förutom förskoleundervisning också deltar i småbarnspedagogik, bör ett separat beslut fattas om eventuellt särskilt stöd enligt förvaltningsförfarandena i småbarnspedagogik.

- *hur ett beslut om särskilt stöd fattas*

Chefen för småbarnspedagogik eller vid behov, undervisningschefen, fattar beslutet om särskilt stöd efter hörandet. Beslutet om särskilt stöd överlämnas personligen till vårdnadshavarna tillsammans med ett bevis om mottagande som bilaga.

- *hur ett beslut om särskilt stöd granskas*

När barnets stödbehov förändras, granskas beslutet om särskilt stöd omedelbart, men minst en gång om året och alltid före planeringen av nödvändiga undervisningsarrangemang inför grundskolans start.

- *tillvägagångssätt när särskilt stöd avslutas och stödet fortsätter som intensifierat stöd*

När barnets behov av stöd förändras, hålls ett mångprofessionellt möte mellan förskolan, barnets vårdnadshavare och eventuella andra berörda parter. Om det besluts att barnets stödbehov inte längre kräver fortsatt särskilt stöd, görs en ny pedagogisk utredning och barnet överförs tillbaka till intensifierat stöd. Förvaltningsprocessen liknar den vid beslut om inledning av särskilt stöd. En skriftlig inbjudan till hörandet genomförs 14 dagar i förväg och de dokument som ska behandlas vid hörandet skickas till vårdnadshavarna i förväg för kännedom.

- *hur den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas utarbetas, utvärderas och granskas*

För barn som har beslut om särskilt stöd uppgörs en individuell plan (IP), där arrangemangen för stödet och ansvarsfördelningen skrivs in tillsammans med vårdnadshavarna och vid behov det

mångprofessionella teamet. Läraren och specialläraren inom småbarnspedagogik ansvarar tillsammans om dokumentation och revidering av planen. Vid upprättandet av IP kan eventuella utlåtanden av sakkunniga användas med vårdnadshavarnas samtycke.

Vid upprättandet av IP används barnets tidigare plan för förskoleundervisning där eventuellt stöd också beskrivs. Om barnet redan har fått särskilt stöd används tidigare dokumentation i den pedagogiska utredningen. Det är viktigt att betrakta dokumentationen av barnets stöd som en kontinuitet, och att regelbundet granska deras användbarhet vid planering och utvärdering av stödet. IP utvärderas minst en gång om året och alltid när barnets stödbehov förändras.

• samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer vid utarbetandet av en pedagogisk utredning och IP, vid ordnandet av särskilt stöd och vid uppföljning och utvärdering av vilken effekt stödet haft

I Grankulla görs barnets IP alltid genom samarbete mellan läraren och specialläraren inom småbarnspedagogik.

• användningen av eventuella expertutlåtanden

Om barnet har exempelvis en rehabiliteringsplan eller något annat utlåtande av sakkunnig kan dessa planer användas med föräldrarnas tillstånd vid utarbetandet av IP. Men IP är främst ett pedagogiskt dokument som utgår från förskolans läroplan.

• förfaringssätt och samarbete med barnet och vårdnadshavaren vid utarbetandet av en pedagogisk utredning och IP, vid ordnandet av särskilt stöd och vid uppföljning och utvärdering av vilken effekt stödet haft

Det är viktigt att ge barnets vårdnadshavare möjlighet att bekanta sig med och vid behov också delta i utarbetandet av barnets IP. Men IP är främst ett verktyg för planering och genomförande av stöd i samband med barnets förskoleundervisning. Lärare och den speciallärare inom småbarnspedagogik som ansvarar för barnets ärenden inom förskolan ansvarar alltid för upprättandet, utvärderingen och uppdateringen av barnets IP.

för barn som omfattas av förlängd läroplikt bestäms även

- hur barnet hänvisas till förlängd läroplikt, det sektorsövergripande samarbetet under processen
- hur undervisningen ordnas i praktiken
- om samarbetet med den övriga småbarnspedagogiken, annat samarbete och ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer
- om samarbetet med vårdnadshavaren och barnet

Stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning

- hur stödet ordnas i praktiken
- samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer

- hur vårdnadshavaren och barnet informeras och hur samarbetet med vårdnadshavaren och barnet genomförs

Den lokala läroplanen ska beskriva beslutsfattandet och annan administrativ praxis i anknytning till tolknings- och biträdestjänster och till övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel enligt anordnarens beslut.